

## شباهت ها و تفاوت های جشن نوروز پارسی با جشن بهاره چین



نوروز باستانی برای ایرانیان و عید بهار برای چینی ها البته در دو زمان متفاوت اما نزدیک برگزار می شود و شباهت های این دو سنت کهن نشان می دهد که مردمان دو کشور از دیرباز با یکدیگر پیوندهای عمیقی داشته اند و این پیوندها تا به امروز نیز ادامه داشته است.

عید نوروز در ایران از نخستین روز سال خورشیدی آغاز می شود. عید بهار چینی ها نیز از اواسط بهمن ماه (7 فوریه) آغاز می شود و بین 10 روز تا حدود یک ماه ادامه دارد.

هر دو سنت باستانی در حقیقت با تلاقی تحول و دگرگونی طبیعت که همان اعتدال بهار است، آغاز می شود و بسیاری از مراسم این دو سنت از قبیل دعای تحویل سال، نظافت و پاکیزگی، صلح و رحمت و عیدی دادن و عیدی گرفتن در آن مشترک است.

نوروز یک جشن باستانی است که از قرن ها پیش که امپراطوری ایران سرزمین های زیادی را تحت سلطه داشت، جشن گرفته می شد و در برخی دیگر از کشورها یعنی تاجیکستان، روسیه، قرقیزستان، قزاقستان، سوریه، گرجستان، جمهوری آذربایجان، آلبانی، چین، تاجیکستان، ترکیه، ترکمنستان، هند، پاکستان و ازبکستان تعطیل رسمی است و مردمان آن جشن عید را برپا می کنند.

در روزگاران بسیار دور که به باور عده ی زیادی به حدود ۱۷۰۰ سال قبل از میلاد مسیح برمی گردد، دهکده ای به نام نیان (Nian 年) در کشور چین وجود داشته و دیو ترسناکی در آن زندگی می کرده است. این دیو بچه ها را می بلعید و مردم را می ترساند تا این که به طور اتفاقی مردم دهکده متوجه شدند که رنگ قرمز و صدای بلند چیزی است که دیو از آن می ترسد به همین خاطر در همه جای دهکده از رنگ قرمز استفاده کردند، از آن زمان تا به امروز به این روز گو نیان (Guo Nian 过年) می گویند که به معنی گذر سال است به همین خاطر است که چینی ها این روز را که برایشان روز مهمی است جشن می گیرند. در واقع آن ها رسیدن سال جدید را در کنار خانواده شان با آرزوی داشتن سال پر آرامش جشن می گیرند.

## سنت های رایج در بهار چینی ها و شباهت های آن به نوروز

این دو عید که برای مردم هر دو کشور دارای اهمیت بسزایی است، در برخی موارد شباهت هایی نیز با یکدیگر دارند که به اشکال مختلف تا به امروز حفظ شده است.

ایام عید بهاره در چین اصولاً در اوایل ماه فوریه (اواخر بهمن) است و از همان زمان مردم چین بویژه بانوان خانه دار فعالیت هایی را شروع می کنند که در اسفند ماه توسط بانوان ایرانی انجام می شود. خانه تکانی و تمیز کردن منازل که برای هر دو کشور به نوعی شروع فصل بهار را نوید می دهد سنتی است که از دیر باز در ماه های پایانی سال برای استقبال از بهار انجام می شود که بر گرفته از تازگی و نو شدن می باشد.

ایرانی ها یکی دو هفته مانده به آغاز نوروز خانه تکانی می کنند و جالب اینکه این سنت در چین هم اجرا می شود و چینی ها معتقدند که با تمیز کردن منازل خود، از شر آلودگی، بیماری و نیروهای اهریمنی رهایی می یابند.

بر اساس باور چینی ها؛ خانه تکانی، بدی را در سال جدید از منازل می زداید و خانه را برای ورود بخت و اقبال خوش آماده می سازد.

آدابی مانند جمع شدن همه اعضای خانواده در کنار یکدیگر در میان چینی ها نیز بسیار مرسوم است و در ایام عید بهاره، چینی ها هر کجای این سرزمین پهناور که باشند خود را به کنار خانوادهایشان می رسانند بازگشت به نزد خانواده ها برای گرامیداشت این روز و بودن در جمع خانواده بخصوص با پدر بزرگ ها و مادر بزرگ ها از جمله برنامه هایی است که به نوروز ایران بسیار شباهت دارد.

در روزهای اول عید در ایران نیز چنین سنتی گرامی داشته می شود و در چین چون مردم در شهرهای مختلف هستند با خرید بلیت اتوبوس، قطار و یا هواپیما به هر شکل ممکن به نزد خانواده و به اصطلاح به زادگاه خود باز می گردند تا این روزها را در کنار کانون گرم خانواده سپری کنند.

یکی دیگر از آداب عید نوروز، رفتن به زیارت اهل قبور در آغازین روزهای سال نو و نیز برگزاری مراسم تحویل سال در کنار آرامگاه شهدا است.

چنین مراسمی نیز در چین وجود دارد و چینی ها نیز روز بعد از سال نو پس از دید و بازدید برای عبادت به معبد می روند که به آن بای نیان (bainian 拜年) می گویند.

## غذاهای شب عید در چین و سنت های آنان

یکی از غذاهایی که مردم چین در شب عید درست می کنند ماهی است که از نظر آن ها سمبل ثروت و سلامت و از طرف دیگر نمادی از خوش شانسی در سال جدید است. دامپلینگ مشهور هم غذای دیگری است که نقش مهمی را در فرهنگ غذایی چین بازی می کند و پای این غذا به عید آن ها هم باز شده است. دامپلینگ در واقع نوعی خمیر نازک است داخل آن را با سبزیجات و گوشت پر می کنند و بعد به حالت بخارپز در می آورند. دامپلینگ از سنتی ترین غذاهای چین است و برای آن ها نماد پول است. خوردن دامپلینگ بیشتر = ثروت بیشتر!

برخلاف بیشتر ایرانی ها که خوردن ماهی از رسومات آن ها است، در چین دامپلینگ غذای معروف سال نو است. از دیگر خوراکی های سال نو یک نوع کیک خوشمزه چینی درست شده از آرد برنج چسبناک، شکر و خرما و برگ درخت سدر است. این کیک به شکل دایره ای کوچکی است که سمبل جمع شدن خانواده و اقبال است.

رنگ قرمز رنگ کلیدی ای در سال نوی چینی هاست و به همین خاطر همه ی تزیینات را از فانوس ها گرفته تا انواع و اقسام تزیینات کاغذی به رنگ قرمز هستند و روی آن کلمه ی Fu 福 به معنی خوشبختی نوشته شده است.

نورافشانی و آتش بازی یکی دیگر از سنت هایی است که توسط چینی ها انجام می شود که در واقع این مراسم یادآور آیین چهارشنبه سوری در کشورمان است. به اعتقاد چینی ها، صدای ناشی از آتش بازی به دور کردن ارواح خبیثه کمک می کند. امروزه، این مراسم در شهرهای بزرگ به دلیل مسائل ایمنی، آلودگی صوتی و آلودگی محیط زیست با ممنوعیت هایی همراه شده است.

فرق مراسم نورافشانی در چین با ایران این است که ترقه بازی در چین از شب عید آغاز می شود و تا آخرین روز تعطیلات ادامه می یابد و ساعت و زمان مشخصی هم ندارد که البته همین موضوع باعث گلایه عمومی شده است. اما در ایران این مراسم در آخرین شب چهارشنبه سال برگزار می شود. بررسی های تاریخی نشان می دهد که تقویم چینی از سال 1911 میلادی به تقویم میلادی مبدل شد اما هنوز عید نوروز چین بر اساس تقویم قدیمی آنها یعنی تقویم کشاورزی تعیین می شود. در گذشته مردم چین هر 60 سال را يك دور ستاره شناسی توصیف می کردند و بر اساس همان تقویم قدیمی این سالها را به پنج دوره تقسیم می کردند و برای هر دوره 12 سال در نظر بود و هر سال نام يك حیوان را با خود داشت و امسال در عید بهار چین سال میمون است که برای چینی ها خوش یمنی و شادمانی و بالا رفتن استانداردهای رفاهی زندگی معنا می کند.

در نوروز مردم چین مانند ایرانیان بسیار به شعرخوانی می پردازند. بر سر در خانه ها فانوس سرخ و یا نوشته ای با واژه «فو» به معنای ثروت آویزان می کنند. مردم عود می سوزانند. شب زنده داری می کنند و البته تماشای تلویزیون و حالا هم رفتن به سفرهای خارجی از جمله برنامه های جدید آنهاست. پاکت های قرمز المان های دیگری هستند که در موقع سال نو در چین با گذاشتن پول در پاکت های قرمز معروف هستند به یکدیگر داده می شود. در فرهنگ هر hong bao 红包 که نماد شانس هستند و به اسم دو کشور پول مرسوم ترین عیدی است، با این تفاوت که در فرهنگ ایران بزرگ ترها پول را به نشانه

برکت در میان کتاب مقدس قرآن می گذارند و در فرهنگ مردم چین، پول را در پاکت قرمز و به نشانه شانس به بچه ها می دهند.

رقص اژدها هم که مهم ترین خصوصیت بهار چینی هاست. اژدها برای چینی ها از اهمیت زیادی برخوردار است و در فرهنگ آن ها جایگاه خاصی دارد. رقصانان عروسک های به شکل اژدها که از هنرهای مورد علاقه ی چینی ها هم هست .

در ایران رسم بر این است که با چیدن سفره هفت سین و نشستن در کنار آن، در ساعت مشخصی آغاز سال نو را جشن می گیرند، در حالی که در چین با تزئین خانه و و چسباندن نمادهای قرمز رنگ به نشانه شانس فضا را برای سال جدید آماده و فانوس های رنگارنگی در جلوی خانه ها آویزان می کنند.

